

Sual: İslamda içki necə haram edildi?

Cavab: İçki insanın həm fiziki, həm də ruhi cəhətdən sağlamlığına zərər vurduğu üçün bütün ilahi dinlərdə qadağan olunmuşdur. İslamdan əvvəl və İslamın Məkkə dövründə cahiliyyə ərəbləri içki içir və bunu həyatlarının bir hissəsi kimi qəbul edirdilər.

Qeyd edək ki, ilkin mərhələdə Məkkədə nazil olan bir ayədə xurma və üzümdən əldə olunan içkidən bəhs olunmuş, lakin bu mövzuda qadağa qoyulmamışdı (bax. Nəhl, 16/67). Mədinədə içki nəticəsində ortaya çıxan zərərləri görəndə Hz. Ömər bin Əl-Fəruq və Hz. Peyğəmbərin duası ilə nazil olan bir ayədə içkidə həm böyük günah, həm də müəyyən fayda olduğu, lakin günahının faydasından daha çox olduğu bildirildi (bax. Bəqərə, 2/219). Bundan sonra Əbdürrəhman ibn Əvfin verdiyi bir qonaqlıqda içilən içki üzündən axşam namazını qıldırmanın xətəli oxuması nəticəsində nazil olan bir ayədə də, sərxoş ikən nə dediyini bilənə qədər namaza yaxınlaşmaq qadağan edildi (bax. Nisa, 4/43). Görüldüyü kimi, yuxarıdakı ayələrdə hələlik qəti qadağa qoyulmamışdı. Ancaq artıq bu mövzuda İslamın qətiyyət bildiren bir hökm ortaya qoyacağı açıq-aydın nəzərə çarpırdı.

Bundan sonra Ütbə bin Məlikin etdiyi bir toy məclisində yenə içki içilmiş və sərxoşluq səbəbilə çıxan dava-dalaşda Səd ibn Vəqqas (r.ə.) yaralanmışdı. Sədin (r.ə.) vəziyyəti Rəsulullah (s.ə.s.) çatdırıldı və sonra da içki mövzusunda islamın axırncı hökmünü bildiren bu ayə nazil oldu: **“Ey iman gətirənlər! Şərab da (içki də), qumar da, bütürlər də, fal oxları da Şeytanın məmləkəti olan murdar bir şeydir. Bunlardan çəkinin ki, bəlkə, nicat tapasınız! Şübhə siz ki, Şeytan içki və qumarla aranızda davət və kin salmaq və namaz qılmaqdan ayırmaq istəyir. Artıq bu işi son qoyacaqsınız?”** (Maidə, 5/90, 91).

Hz. Peyğəmbər də yuxarıdakı ayələri izah edərək buyurur: **“Hər sərxoş edən şərab və hər şərab haramdır”** (Buxari, Ədəb, 80; Müslim, Əşribə, 5), **“Çoxu sərxoş edən azı da haramdır”** (Tirmizi, Əşribə, 3; Əbu Davud, Əşribə, 5).

Vurğulamaq lazımdır ki, Hz. Peyğəmbər dövründə üzüm və xurma suyu kimi müəyyən məhsullardan əldə olunan spirtli içkilərdən sonra zamanla müxtəlif adlar altında çoxlu sayda

bitkidən əldə olunmuş xaşxaş, həşiş, kokain kimi maye, yaxud qatı olmaqla ağılı başdan alan maddələr meydana gəlmişdir. Adından asılı olmayaraq, yedikdə, içdikdə, damara vurduqda və ya çəkdikdə sərxoş edən, ağılı başdan alan xüsusiyyətə malik olan hər bir maddə bilavasitə içki çərçivəsinə daxil olub haram sayılmışdır.

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, içki içmək haram olduğu kimi, onun ticarəti də qəti qadağandır. Bu mövzuda bütün islam alimləri həmrəydir. Hz. Ənəsdən belə dediyi rəvayət olunmuşdur: “Allahın Rəsulu içki səbəbilə on nəfəri nələtləmişdir: İstehsal edəni, istehsal etdirəni, içəni, daşıyanı, daşıtdıranı, içirəni, satanı, pulunu yeyəni, satın alanı və aldıranı...” (Tirmizi, Büyu, 59; İbn Macə, Əşribə, 6).

Sual: Lotereya kimi oyunlar da qumardırımı?

❑❑ ❑❑❑❑❑❑❑❑❑❑ **Cavab**Ayədə qumar “meysir” kəlməsi ilə ifadə edilmişdir. Bu da “asanlıq” mənasına gələn “yüsr” kökündəndir. Yorulmadan, alın təri olmadan, asanlıqla qazanc əldə olunduğu və ya itirildiyi üçün həmin ad verilmişdir. Qumar içki ilə birgə qadağan olunmuşdur: **“Ey iman gələn! Şübhəli şeylərə (içki, qumar, büt, fal oxları) qatılmaq, Şeytanın əməlinə bəliş olan murdar bir şeydir. Bunlardan çəkinin ki, bəlkə, nicat tapasınız! Şübhəli şeylərə qatılmaq, Şeytanın əməlinə bəliş olan qumarla bəliş etməyə davam etməyin salmaq və namaz qılmaqdan ayırmaq istəyin. Artıq bu işi son qoyacaqsınız?”** (Maidə, 5/90, 91)

Qumar insana yaradıcı unuduran, namaz qılmağa maneçilik törədən, tənbelliyə sürükləyən, əmək qabiliyyətini ortadan qaldıran, insanlar arasında kin, ədavət və nifaq salan haqsız qazanc (əsassız varlanma) yoludur. Neçə-neçə ailələr və sərvətlər qumar üzündən məhv olmuşlar.

Odur ki, adı nə olursa olsun, əmək və ya sərmayə riski daşımayan bəxt oyunları qumar hesab olunur. Ancaq hər hansı bir işlə məşğul olan fiziki və ya hüquqi şəxs müştəri cəlb etmək məqsədilə müştərilər arasında püşk atmaq surətilə, yaxud müəyyən miqdarda alış-veriş edənlərə müxtəlif hədiyyələr verə bilər. Bunda dini baxımdan hər hansı günah yoxdur. Lakin lotereya və buna oxşar oyunlar belə deyil. Çünki bu kimi oyunlarda bilet alanların pulları yığılır,

sonra qalib gələn oradan öz payını götürür, oyunu təşkil edənlər isə ən çox məbləğləri əldə edirlər. Belə olan halda, bu kimi bəxt oyununu oynadanlar müəyyən bir işlə məşğul olaraq və həmin işdən qazandıqlarının bir hissəsini ayıraraq müştərilərinə bağışlamırlar. Yəni, bilet alanlar verdikləri pul müqabilində hər hansı əşya almır, yaxud onlara hər hansı xidmət göstərilir, eləcə də qoyduqları pulları oyun oynadanlara və ya qalib gələnlərə bağışlamırlar. Çünki bilet alanın məqsədi az verib çox qazanmaqdır. Bu da, məhz qumarın bir növüdür. Yəni, beş-altı nəfərin ortaya pul qoyub zər ataraq, kart çəkərək, atları yarışdıraraq və s. kimi yollarla pul götürməsi ilə lotoreya kimi oyunlar arasında heç bir fərq yoxdur. Ancaq dükandan, marketdən alış-veriş edən verdiyi pulun müqabilində əşya alır, market sahibinin verdiyi hədiyyə isə, onun öz qazancından verdiyi hədiyyədir.

Sual: Parfümeriya mağazalarından aldığımız, tərkibində spirt olan ətirli rəndənin istifadə etməyin hökmü nədir? Bu cür ətirli rəndəni paltarlarla qılınan namaz səhihdirmi?

Cavab: İslam dini istər maye, istər qatı olsun sərxoşedicilə maddələrin, sərxoş olmaq məqsədilə istifadə olunmasını qətiyyətlə qadağan etmişdir. Lakin tərkibində spirt olan ətirlərdən təmizlik və ətir məqsədilə istifadə olunması mövzusunda müxtəlif fikirlər irəli sürülmüşdür. Belə ki, İslam alimlərinin əksəriyyətinə görə, şərab nəcisdir (bax. Maidə, 5/90). Paltara, bədənə və ya namaz qılınan yerə ovuc içi qədər bulaşsa, namaza əngəldir. Şərabdan başqa və içilən zaman azı və ya çoxu sərxoşluq verən içkilərin nəcis olduğuna dair isə hər hansı dəlil yoxdur. Məhz bu səbəbdən bunlar nəcis deyil, sərxoşedicilik xüsusiyyəti səbəbilə içilməsi haram, ancaq bədən, paltar və ya namaz qılınan yerə tökülməsi namazın səhih (etibarlı) olmasına hər hansı əngəl təşkil etmz. Tibbi spirtəndən istifadə etmək də buna daxildir.